

ACC. N:R M. 10891:1-89.

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *olika personer;*
 Härad: *Diverse* Adress: *se svaren!*
 Socken: " Berättat av:
 Uppteckningsår: *1947* Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Från

<i>Albo härad</i>		<i>s. 1-20.</i>
<i>Aspelands "</i>		<i>s. 21-32.</i>
<i>Handbörds "</i>		<i>s. 33.</i>
<i>Kinnervalds "</i>		<i>s. 34-53.</i>
<i>Konga "</i>		<i>s. 54-75.</i>
<i>N. Möre "</i>		<i>s. 76-79.</i>
<i>N. Vedbo "</i>		<i>s. 80-85.</i>
<i>Stranda "</i>		<i>s. 86-89.</i>

Skriv endast på denna sida!

212

201/204 ac

Acc. n:r M. 10891: /.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap:

Småland

Namn:

Henning Gustavsson

Härad:

Vimmerby Albo KB

Adress:

Odensjö Grimsbo

Socken:

Hälsjö

Födelseår och födelseort:

1901 Hälsjö

Uppteckningsår:

1947

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Krok

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja. Halmtak

2. Bindetak

3. Nej.

4. a. 60 %

b. 75 %

c. 80 %

d. 90 %

5. Ja.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Isolerade band.

7. Efter breddning av halmen pålägges reffen varefter bindning sker antingen med ståltråd eller vidjär.

8. a. Täckraka och kroke för stålträdsvidjär.
b. Desamma.

9. Täckraka av trä:

Längd: 70 cm.

Ståndtag: längd: 80 cm.

Kroke: Material av smidjärn.

10. Täckraka till att driva halmskubben med så laken bli jämna.

Kroken till att träda igenom stålträdsvidjär genom halmen.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M.10891:3.
11. Vej.

12. a. Repas och jämnas.

b. —

13. a. Ingen överläggning.

b. Ja.

c. Klippas med sax.

d. Ja.

14. a. Halmen brytes i mindre
portioner och läggs samman
mätelvis med stubb och ax.

b. På samma sätt som ny-
täckning.

15. Tre. 1. Bredder halmen
2. Ligger refter och binder
3. Skär vidjerna och
driver halmen.

M. 10891: 4.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16. Nej.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17. Läkt.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18. Nej.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20. I Spåketärf. Sedan 1923.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21. Ja.
Plenarie.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

195

128/201 b obs! Slutet!

Acc. nr M. 10891:5.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Småland

Härad:

Allbo Krb

Socken:

Viarestad

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Nils Johan Bengtsson

Adress:

Femlingehult Faneholm

Födelseår och födelseort:

1892 Viarestad

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Ja halmtak
De äro bundna med kvidjor
eller galvaniserad järntråd
nej

a. 40 procent å gamla bidugärder bidor
De nya huseu som äro bredare och djupare taksidor
användes Eternit tegel cement och stickor.
Detta över de närmaste byarna

Tillbaka i tiden var ju halmtak mera allmänna

År gammal benämning fächraster av det slag som
är bäst och lättast att skaffa. De sägas även sådana
1" x 1" all. 1 1/4" x 3/4"

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen? (benämner)

M. 10891:6.

Jag använder täckrafter som bindes med vidjar
Bindningen börjar jag på nedersta högra hörnet
av den del som skall täckas bindningen börjar på andra
läkblat där halmen läggs med raft på, med en alu mellan ^{var} ^{visja}
en Täckrota en fränål en kraftig sax, på gården brukar sasa
ya, såg, hammare, hootång, samt täckstänger
Okänt av mig

Redskap ^{se} vid 8 a. Halmen av höstgräs vuxen helt på nyodad
jord ej särskilt kväverikt men rik på kali
bättre kost än långvuxen, av liggsad helt oduglig
täckrafter hugges bland tätväxt tall (furu) omkring 1"
eller något över i diameter ens sidan fäges
något så den ligger an omedelbart med runda sidan
från halmen, så när halmen är färdigdriven med rakan
bindes vidjar om läkblat och raften "halmen är då emellan
av en plockkroger man, med kraftiga armar (ej för ung)
Det sågda av taket som täckes vid gänsstängers flyttning upp
kallas vi (Blek) läkblats stäcka benämnes (Flaska) jämn =
stöka halmen i stubben med rakan (driva) o. s. v.

M. 108917.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
 - b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
 - c. Hur behandlas takskägget?
 - d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
 - b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

I de flesta fall utföres taktäckningen vid det älskida då vantar är obekväma vid uppkommen ökade som ofta blir av slit måste fingrarna förbindas. I vit väderlek fler dubblas en juteväck och läggs ett fräcka knäna emot, skär helst kängor med gummiribba

Slagbröskas numera finns långhalmsströcker halmen buntas i klippor, vögande gammalt räknat ca ett pund omkring 8.5 kg. Skäres vid höstingens mognad krakas och bärgas efter en vecka vid vackert väder, förvaras i sädeslådor till tillfälle ges till ett brösk Repas efter höstingen på en träkepa jämnhugges och buntas väl Ja. men jag vill ej rekommendera det.

Nej. Utan beskärning kan taket läggas tunnare. Skötes jämnt och klipptes med sax Ja. men inte ofta.

Vid god tillgång med tredad halv. annars med löshalv Större hål lagas med halv, mindre med haksticker Somliga använda brädleppor eller plåtar som spikas Vanligast arbeta tre. Jag breder halmen en man binder fast den och den tredje brausporerar upp materialen till oss samt är behjälplig vid gånghängens flyttning

M.10891:8.

nej

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskedarna till fäste för takkäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

på läkt

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

nej

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

Ja

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

i Virestad mest på 1930 talet
i september i år har jag täckt 2 blek på ett ställe
inför kyrkobyggn.
Ja jag har förr tillverkat träskor åt dels till folket
och har redskap därtill än.
Lantbrukare

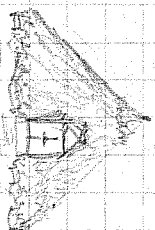
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M 10891: 6 d.

Skudlar om angrar och rikligt
skumtorn en gammal (gordeluga)
stuga med jordgödslovit. ?
Jag och hanteligen om för plaser
(grundar) som varit odlarna. ?

och Lägerhyddan där vägg och
fukt är i ett, fukt med halme.

Lägerhyddan

196

128/201 b

Acc. n:r M. 10891:9.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Småland

Härad:

Allbo Krb

Socken:

Viredad

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Magnus Jönsson

Adress:

Femlingebult Viredad

Födelseår och födelseort:

1871 Utskrud

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vassstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1/ Ja. många utbrus.
- 2/ Stumma bundna med ståltråd. för med björkvidjor
- 3/ Nej
- 4/ Här på trakten är det nog 50 procent av utbrusen som än är täckta med halm för var det uppgitt 80 procent
- 5/ Ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6.) Jag förstår ej denna fråga
 7.) Halmen breder på läkten så
 pålägger kapten, så dräder
 nålstråden på en trämil som
 stickes igenom, om läkten
 o binder fast med kapten.
 8.) Nålen, en sk. råka till
 att jämna taket med, en
 stor bär, att klippa jämnt.
 en linna att sträcka så taket
 blir jämnt o fint i nedre kord

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10891:11.

11/ Ej vantar eller knäputor,
täckningen företas alltid på
sommaren. ett par lätta tygskor
är gissande.

12/ Försd slagbräskad halms (hals)
så drages den igenom en trä-
kepp, så allt ojämnt faller bort
så hugges den jämn i roten
med en bred yxa.

13/ Det är ej bra att ha det gamla
taket under, jag river alltid ner
det förra.

14/ Ja det klippes med sax.
b. Man lägger betydligt kortare
halms på första kaden, men
så dubbel så mycket på andra
kaden så den blir tjock.

15/ Ja. 14. Lägger en massa löshalms
på ett, sen lägger på en rots
trå hänge över (15) Toå

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6.) Jag förstår ej denna fråga
 7.) Halmen breder på läkten så
 pålägger kaptan, så drädes
 sålkläden på en trämil som
 sticks igenom, om läkten
 o binder fast med kaptan.
 8.) 1. Nålen, en sk. råka till
 att jämma taket med, en
 stor hår att klippa jämt.
 en lira att sträcka så taket
 blir jämnt o fint i nedre kant

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M. 10891:12.

16/ Nej, vindskedarna spikas
på läkten på kantarna.

17/ Läggs på läkt u binder
på med kapp u vidja
(artens språk)

18/ Nej inte här i Småland

19/ Ja gärna, mot en liten
erstatning

20/ I Västerås Från år 1890
till 1930.

21/ Nej inte nu. Jag är gammal
76 år. För var jag kunde

197

128/201 le

Acc. n:r M. 10891:13.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Södra småland*Härad: *Albo* *Krb*Socken: *Wirstad*Uppteckningsår: *1947*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Tygbransson*Adress: *Boön Emeryda*Födelseår och födelseort: *1867, Wirstad*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölis) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja, men äro nu snart försvunna men det täckes ännu med halm på gamla hus.
2. Ja, långt tillbaka täcktes med vidjor som spers av björk och vidbjuckor och sedan vreds mjuka, tunnare björkors järntråd.
3. Nej sådant har jag ej sett vad jag vet. Man rensade slagtröskad halm från smärre halm så den blev ren.
4. Gamla ladugårdar byggda för 75 år sedan och ännu äldre
 - a. Ja utrus täckes g. numera med halm
 - b. Ja, se ovan
 - c. Ja täcktes tamligen allmänt med halm
 - d. Ja man kallade det raftar som lades på halmerna och och bands med vidjor, som stäcks igenom halmerna till takten
5. Ja man kallade det raftar som lades på halmerna och och bands med vidjor, som stäcks igenom halmerna till takten

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6 Isolrande band.

7. Man breder ut halmen lagom tjockt och lägger raften över samt binder med vidjan som stickes ned under taket och tar upp den andra sidan och snar den runt raften och sticker andra ändan av vidjan igenom och drar åt så det blir fast.

8. en rake av en bräda som är spantad på flera ställen samt försedd med ett skaft att hålla i och så står man mot halmen eller driver den så taket blir jämnt.

6. Stj. icke mig bekant.

9. Man ~~sätter~~ sätter upp en ställning eller s. k. stöda bredvid väggen för att stå på då man börjar och lägger takskägget eller harsen som den kallas den lägges så tjockt som taket skall bli, och fortsätter så uppåt läst efter läst tills man kommer upp till ryggingen der man lägger eller breder ut lös halmen man har en lång stång som lägges på taket att sitta eller stå på, som sedan flyttas uppåt efter behof, den stötts från jorden av långa stänger som håller den

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

11 Nej.

12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

12. a. Halmen repas från en repa så att den
blir ren och sedan binder man den i stora
klippor med dubbla band som sedan
läres upp på Taket när den skall brukas
b. Vass här finns ej här, aldrig sett ett vassstak
den skördas i sjöar.

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

13. a. Nej. det gamla taket rives av innan det
b. det repas rent från lathalm samt ev.
klippas, c. det klippes jämnt med sä
d. Nej. knappast numera

14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?

14. a. man lägger lös halm över ryggvingen
som sedan fasthålls med s.k. hängvar
och stänger längs åt Taket båda sidor
b. det kan lagas med halm eller spån.

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

3. Man. en breslar halmen, en tar vid jär-
det binder, och en bär upp halm
passar upp vid behov

M.10891:16.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16 Har aldrig sett det, färr brukades
göra hål i dem för att hålla dem
numera spikas dem fast i takten

17 Taket läggs på läkt på ungefär
25 centimeters avstånd emellan.

18 Nej har aldrig sett det, här på orten

19 Ja, om jag kan

20 först åt mig själv, sedan något
hos andra.

Har varit vid handtillskade hela mitt
liv, som bands i 55 år.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

200

129/203 d

Acc. nr M.10891:17.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Iler finns endast halmtak
2. Halmen bindes i lättare murena med järntråd för med trävidjor
3. Helst slagtröskad halm som bindes fast medels en pålagd träraft
- 4a. för närvarande 50%
b. 80%
c. 90% d. 99%
5. ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6 Isolerade band
 7a se bifogad teckning

8a En tränael med hål i till trädning vilken är 80 cm
 En träraka vilken är uthålkad ^{håll} på taket jämt
 b. Nej

M. 10891: 19.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

11. Är det kallt används vantar inte annars
inga putor men helst sko på fötterna

12. Hur beredes
a. långhalmen?

12a Rågen slagtröskas repar och buntas
samt hugges jern i rotändarna
b jag vet ej

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

13a Det gamla Taket bortrivs sedan
läggs ny det i stället (ovanpå är sällan)

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

b ja om det behövs

c. Hur behandlas takskägget?

c Flopsen läggs så tjock den skall vara sedan klippas

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

d Förr var det allmänt men nu börjar
det bli ett annat och tegel

14. a. Hur ryggas taket?

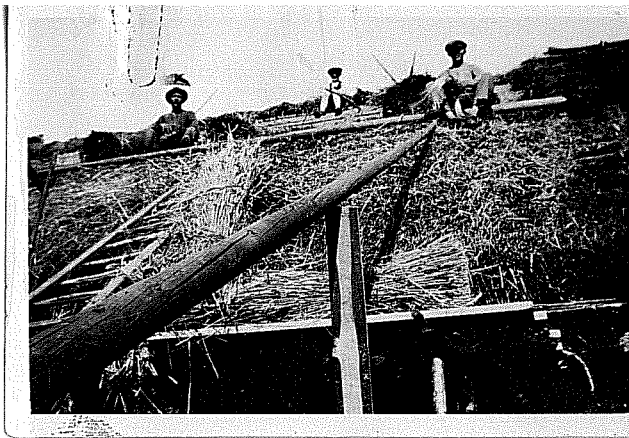
14a Halmen läggs slafötter på ryggen lika båda sidor

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

b Man sticker in halmen sedan binder man den
samt skär bort så det blir jämt

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

15 Det är 3 stycken en bär en tar vidjor
samt en bär upp halmen

Förtydligande teckning av bräntakets-
teckning.

M. 10891-18a

raft =

Likt

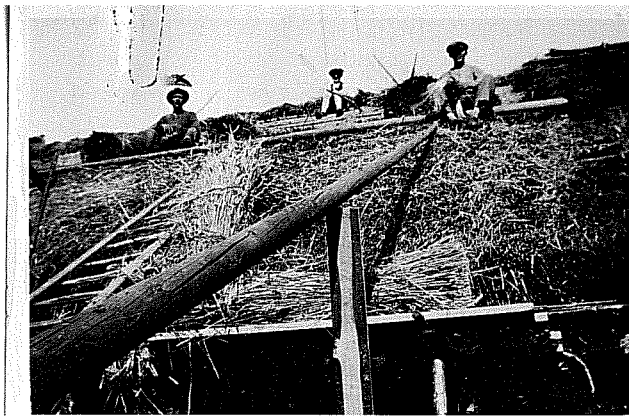
Tabur.

Skrutar som

Hilding Magnusson.

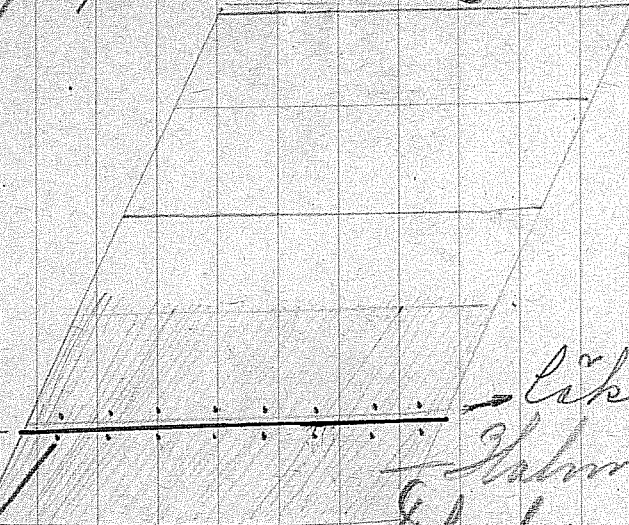
som nu blir driv efter.

Nål av järn rid.

M. 10891-18a

Enkeltstående luckning av träbuntar -
färdig.

raft = Likt
Hävar.
Idja av järnrid.
Skrutar sommar.
Hilding Magnusson.
som nu blir driv efter.

Nål av järn tråd.

Den med bläck svarade
personen är
Gulius Magnusson,
den andra är Hans
medhjälpare.

M. 10891:186

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

reg. nr. 10891
från Albo hi

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

11. Är det kallt används vantar inte annars inga putor men helst sko på fötterna

12a Rågen slagtröskas repas och kuntas samt hugges jern i rotändarna
b jag vet ej

13a Det gamla Taket bortrivs sedan läggs ny det i stället (ovanpå är sällan)

b ja om det behövs

c Flopsen läggs så tjock den skall vara sedan klippas

d Förr var det allmänt men nu börjar det bli eftermit och tegel

14a Hallmen läggs slafötter på ryggen lika båda sidor

b Man sticker in halmen sedan binder man den samt skär bort så det blir jämt

15 Det är 3 stycken en bär en tar vidjor samt en bär rygg halmen

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-darna till fäste för takkäggar? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

16 jag har inte gjort det men sett det
jag har täkt samma ladugård men med
ny vindskia i Möcklehuitt i Vstra Thorsås
17 Det lägs på läkt med raft

18 ej inte her i Småland
men i Skåne har jag sett många

20. I Vstra Thorsås. Skatöv. Virestad

21. jordbrukare Slaktare Målare Stenarbetare
Timmerhuggare

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

217/214 b

Acc. n:r M10891: 2/.

LUF 62

283

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: Närke Klm

Socken: Linnberga

Uppteckningsår: 1947

Uppgifterna lämnade av

Namn: Kanton Västn. Haack

Adress: Ensvalla Linnberga.

Födelseår och födelseort: Linnberga. 1874.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Ja men så mycket halmtak aldrig varit. I Kville hult, Wimmerby socken finns halmtak än så sentida.

Halmen är bunden med snöre eller björk vid järn.

M.10891:22.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla ~~nu~~ eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på *ortens dialekt*.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Skalmen lig lös vranpi och var stikt slagt tröskat.
Skalmen basst på undersidan med stigrum om
santa tinnor.

Skiv och spen.

Vat ingen har mer.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10891:23.

Taken täckes på alltid på sommaren, varför
säkerheten inte vore behövt.

Halmen skors med skära och slag tröskades
efteråt. Den förvaras i ladan.

Skottäckes och beskäras till 75-100 in.

Ja vid takfärd.

Vet inte.

Tak nu men för.

Halmen viks över ryggen.

Halmen skärs in i det söndriga kilet och
fäses på undersidan med en viga.

Ca fyra eller sex personer.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindskejderna till fäste för takkäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

Ja för att för fäste för vindskejderna

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

På raft.

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

Ja fördom senast för 50 år sedan.

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

Nej, jag kommer inte till det, vad forskare vill veta. För dessa upphysningar skulle ha jag mest vända mig till en gymnasial byggmästare här i socknen, hemmansägaren Carl Nilsson i Bladdarp.
Lönneberga

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

277

213/216 cd

1880

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: SmålandHärad: Aspelands klänSocken: MörlundaUppteckningsår: 1947 måst ströken

Uppgifterna lämnade av

Namn: Henning OhlssonAdress: Bockare BergaFödelseår och födelseort: 1921 Dal, Bohult

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) Ja, halmtak finnes ännu några, ej vasstak
- 2) De som taga på under de senaste 15 åren är bundna med järntråd nr 18. förut med vidjor.
- 3) De äro pålagda av maskintröskad halm, på tröskverk, speciellt byggda för sådan halm.
- 4) Numera 5% i a.
b.) 7 procent.
c) 15%
d.) 60-70 procent.
- 5) Nej inte på denna trakt

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

10891:26.

6. Nej.

7) Fräspröt (omkr 12 fot långa $1\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{2}$ (tum) dessa präsas på "iaget" i bindes med järnhod, om de dessa präspröt blir i synliga, när närkommande "lag" (linn) näcker mer över detta. (förlär Ni mig?).

8) Endast en järnmål ca: 80 cm lång 7 mm tjock. på en möttskaka 15 tum lång för att iakttaga Faket påläggning.

6) Nej inte en min fader 1890 började en Fack-teckning.

9) Ja, när det gäller "bindningspröket" juur. Ni var i fjoga v? sedan är det bara (måten) samt en liten huvlång dör till en håcksa för den rista tillståndingen av påläggningen. Tidigare använda redskap kan jag tyvärr inte upplysa om när min min fader är död!

10) Någon användas att slicka genom Faket på att halmen därigenom fastbindas vid underliggande raft (Fintel) tänges att knyta tråden med

M. 10891:27.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

Nej.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

12) Omfr. är ^{re} 1900-20 slaghöskoder all takhalmen
(alltså för hand) numer maskinmätt

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

13) Vassen tages all gammal holm bort innan
föckningen, åtminstone i de flesta fall

b) ja.

c) Det jämskäras med en skarp lée

Nej.

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

14a) Det läggs på rätt mycket holm på toppen sedan
fästläggs den 5 lunga traslarna 3 är myrliga här
2 stycken för botten
nidan

14b) Det är inte så lätt, men man lägger i holmlockar
på de besiga ställena, dessa måste hört stoppas dit

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

15) man bör i regel vara 4 man, om arbetet
skall kunna fortdrivas 1 man delar till föckmästaren
1 transporterar opp halmen & 1 man binder

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

6) Låta användes nog före eller omkr 1850

17) Det läggs på raft med 15 tunn
mellannum, mellan varje rädan

18) Nej.

19) Ja mycket gärna!

20) Det har varit på flera ställen både i
Långemåla å Mörlunda socknar

21) Ja brukar en gård som min farfar har på 1700 talen
begynte odla (hacka), nu är den 17 tunnland, den ligger
3 km från allmän väg.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

276

213/216 C

Acc. nr M.10891:29.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Småland

Härad:

Avelunds klm

Socken:

Treta

Uppteckningsår:

1947

sluttradsprov

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Martin Transson

Adress:

Tranväs Mölunda

Födelseår och födelseort:

1380, Färsby

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Jä har fins halmtak vasstak mindre!
 Halmen är binden på runda stänger som ligger
 under och bindes med järntråd i vidjor.
 Men tröskas inte halmen med slaga utan med ett verk
 Takhalmsverk så den kommer ett långt och rakt
 och så bindes det ihop knipporna så stora de vill ha som
 3' som kan ligga på olika tjocka till 30 eller 35 centimeter
 är det så pålagt så ligger det i en 30 eller 41
 Kan ej säga hur länge men det är minst 150 år som
 Takknäppar användes inte men det är lika stort även selt.

M. 10891:30.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Skjij ingetdera det skall inte rygas någon söm. e.
 Vid bindning ligger jag på Holmen fast och ser träcken an
 en järntråd över det sedan blir det fast. Taket och så går det lug
 för lag ända upp till Redskapen som är enkla det är bara en
 grov järntråd med ett hål i änden. 15 centimeter lång så den
 räcker igenom Taket och så en Trädstång till ett klippat Träd
 8. med
 Skjij
 9. När man skall börja ett Halsstak så sätter man upp
 Ställning så en hömmar upp på Taket sedan sätter Taket
 till ett stö på spikar en ihop stegen med två runda
 stänger med en bredd på 60 centimeter och lägger
 den ändlings Taket sedan blir man långt längre
 eller rep och binder fast dem i Huvet på Taket
 och sedan den andra änden med rep i stegen som
 går en på den som blir en mål av Järntråd med hål i änden
 så är det en under Taket och stikker upp den som är upp på Taket
 stikker i Träden sedan drar den ner och upp igen då tar man
 en Träden och binder, mellan varje binden halva meter
 för Taket man binder den Takare blir det 9.

M.10891:31.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
 - b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
 - c. Hur behandlas takskägget?
 - d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
 - b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

Skjy inget deru men vantar om det är kullt 11.
Halmen Tröskur på ett Takhulms vask så den blir
rak och fin 12. Vassen den skördas på vintern
Torhus och bindas knippon och förvaras under
Tukt 13. Det går bra till att lägga på gamla Tak
slit gamla råfrar af och gör det rent från det
rättna sen går det lika bra 13. När Taket är pålagd
Tar man en råfra och råfrar av allt det lösa på
Taket sedan tager man en lil och skär det
jämt och rakt i Takfoten d. Arven På nya hus
lägges dom på hulm det är bra Tukt och billiga det
blir bara arbetslön för hulmen Brämer dom i alla fall
Hurv Taket är enkelt man böjer man böjer den på
milien På brunn från två håll och binder lika 14.
att laga ett hulmtak är lika sunt som laga
stichtak att sticha i under den gamla det går bra
Hur många man ja det är rosen man vill det
normala är 4 man en under Taket att sticha
2 till att binda en till att bre ut hulm
sien det kan vara till att bre upp hulm om
man vill

M. 10891:32. ^{OBS, M. 10891:33 återfinnes hos ark. nr 10822:21-24.}

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Angående vindskedarna så är det borrat och ikläggt
kinnar på alla Halmtak för stängerna att arla på.
Det finns här i stora Linnestad. 16.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

Taket läggs på långa runta stänger med
12 tum mellanrum. 17.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Halmtak har används för min inte mer 18.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Ja om jag kan så är jag villig om så
önskas. 19.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

Halmtak det lägger jag på arveja är jag
har inte hunnit allt i är utom på boja
till stören. 20.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Ja Lågare, Kalare, Sementare stenarbete
Kantare med som

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

Inom slöpsky socknen finnes nu icke något halmtals-
 revar. Det sistas logtorcket är halms (Bastö p. Berga) avers i
 fjou (1947) och ersättes med stäcken. I huvudsak förevarande
 halmtalens här för 30 till 40 år sedan. De ä ännu sådana om-
 ämnas 70-åriga lantbrukarna. Gusten Socarron, Ecker, slöpsky
 och Fabians Jonsson, Ståthult, Berga, hava deltagit i
 täckning av tal med halms. Halmtalens roso här i byggen
 vanliga för 40 år sedan. Typen av tal utgöres all-
 mänt av en sydsvensken alltså halmsen bar bunden
 med vidja (senare träd) vid länkstängerna. Tre-
 skrivaren, som är 48 år har som barn ätt sådana tal-
 laggning här. I socknens norra över, Mörlunda, finnes
 ännu halmtal bl. a. i Tulunda och Björckelns och där
 torde ännu finnes personer, som syssla med halmtals lög-
 gande. Typen där torde vara den vidjebundna, Söverövers
 i Kängnäs, Åkers, Ryssby o. s. v. finnes halmtal i stigen
 mängd söverövers. ~ Halmsen, slöpsky den 18 mars 1948
 Lantlingarna, Kommunalförbundets ordförande

209/2182

randen. *Logsbj*

Lund i januari 1948
Sigfrid Svensson
Professor, föreståndare
för Folkliivsarkivet i Lund

Adresser å taktäckare: *Gustaf Sander, d. 1870*

Gustav Sverzows, datter. Elcedy, Sligey ✓
Fabian Jouszows ✓ Ståthult, Berg ✓
29-12

vän!

125/205 ac

Acc. nr M. 10891:34

LUF 62

181

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Småland

Härad:

Kinnareds lrb

Socken:

Allmunsryd

Uppteckningsår: 1944

Uppgifterna lämnade av

Namn:

P. J. Carlsson

Adress:

Kyrköns Ryd

Födelseår och födelseort: 1880 samma adress

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. ja
2. ja
3. nej
- 4 a för närvarande 1:procent
- b 2: 0
- c 4: 0
- d var det över 10:procent
- ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10891:35.

6 nej

7 när halmen är bredd lägges s.k. täckraft på och bindes om ravellet med vedja

8 Täckrakka

b nej

9 Täderaka och kvandyl är de verktyg man behöver

10 Täckrakkan användes driva halmen med jern att kapa kraft med

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10891:36.

11 nej

12 den tippas så den blir fri från
gräs o små strån

13 blott när man har lite halm
14 nej

skäres jämnt med vass lie
d inte numera

14 halm lägges jämnt över ryggen
hängen lägges 3 m: avstånd
så två äsar på var sida ryggen

15 2 man
en breder och driver halm
den andre binder fast

M. 10891:37.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16

nej

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17

ravel

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18

inte på denna trakt

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19

ja

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20

endast eget

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21

Gemenl arbetare

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

201

129/206 b

Acc. n:r M. 10891:38.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Kinnareds kb*Socken: *Gärde*Uppteckningsår: *1947*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *F. M. Johansson*Adress: *Sanctus, Århus*Födelseår och födelseort: *1877 Gärde*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*halmtak**halmder vid underlag med järntråd**pålagda med lösgjort tröskad halm**ungefär 40 pro**80?**20 pro**nej*

10891:39.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

isolerade band

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

först pålägges halvmånen på
asarn sedan raft öms och
bindes med järntråd

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

inga redskap använda utan

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

händerna förutom en träpål

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

att för en äggen om träden med
färr användes en så kallad
täckrakel men det användes
sällan nu

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10891:40.

det användes icke något sådant

den hugges i rotändan

användes inte här

Täckes endast nytt

råfas och slipper

först slipper det med en

hräda sedan slipper det

ja

först brenns halmen på ryggen

sedan påläggs raftor en på

var sidan och en i mitten

och fastbindes med järntråd

det förekommer i laga halmtak

3 till 6 man

M 10891: 41.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

på tarpstället nybygget under
jättesberg har jag sett det

halmen läggs på änen och
sedan läggs raft öfver
halmen och förstärkes
med

det kan jag inte svara på

i jättes församling

och byggnadsare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

202

130/2054

Acc. n:r M. 10891:42.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: SmålandHärad: Kimmerlöfs krlSocken: KalsvikUppteckningsår: 1947

Uppgifterna lämnade av

Namn: Gunnar T. AnderssonAdress: Hagsgårds KalsvikFödelseår och födelseort: 1891, Kalsvik

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1) Ja, endast halmtak.

2) Bindetak, dels med björkridjor, dels med galvaniserad järntråd.

3) Nej, det har ej förekommit här på orten.

4) a. för närvarande c-a 40% b. c-a 45%
c. c-a 30-40% d. 80-100%

5) ja, i regel b. k. påften.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6) isolerade band, och tekt bjäckvidjan.

7. Man lägger en vidja en bjäck och plischer genom det påbudsda kalmläcket nedan för reftan som ligger kalmen med under läkten, så kan man sen för med läger hand igenom läket latter vidjan och drar upp den plischen in vidjan i en specien ägla göras en vidjans smelaste ändan samt dras åt den samma. etc mycket genialiskt och effektivt sätt, överlägset bindning med järntråd.
(den tecknaren ej gör teckning över bindningen)

8. Endast ett redskap kallar jag till s.k. diakt användes att jämna kalmen innan vidjan drags till på fäst.

Den var försedd med refflor på undersidan, numera sällan använd.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

11. Nej, inte för min del.

12. Här används endast halv av hälsing och är bäst av slykröskad halv, ännu bättre bliver den om halmen repas på särskild kam s. k. uppgjord halv. Numera täcks även på långhalmssträcke och den halmen är ej bra till tak, och enligt min uppfattning orsak till att halmlaken antyget och ersättes en andra lab.

13. Endast i underlag, färdigläggs gamla tak, b. Taket klippas med häcksax samt ersätts med skärax, c. Takskägget klippas rent efter skäret förny. d. ja, det förekommer.

14. Taket ryggas med halv som böjes och läggs växelvis över ryggen med rotändarna neråt och kvarhålls med ett hanger och stänger s. k. bifog. ill. i regel 3 stänger på var sida och en rocken hålls skatören.

15. Söndriga tak lages genom att sätta in halv mellan underlaget, ett ganska besvärligt arbete som låter göras endast vid behov.

Fråga 14

hängen

byggd. Det är halm invid hängen och äran

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 10891:45.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

15. Vid mytbäckning är det i regel 3 man i laget
en bickmästare som bredda taket och
en vidjor, en hjälpkarl som bär vasa något
särskilt kunnig samt en handlangare som
bär taket.

16. Nej; det har jag ej sett eller hört talas om.

17. På läkt, runda åsar med 2-4 10 kunn
mellanrum.

18. Nej; icke mig osterligen.

19. Det inte om jag tillfälligen kan
utföra sådant uppdrag.

20. Endast i hemorten, och oftast för
att laga rönneiga tak då jag var kunnig
i det arbetet.

Ja; jag är jordbr. äger egen gård.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

203

130/205 b

Acc. nr M. 10891:46.

LUF 62

Hav?

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap:

Kronobergs län

Namn:

M. Gustav Vapp

Härad:

Kinnareds församling

Adress:

Kallviks församling

Socken:

Kallvik

Födelseår och födelseort:

14/1 1883

Uppteckningsår:

1944

Kallvik

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Halmtak p nästan ingen äro vasstak
2. Halmtaken är bunden vid underlaget (åser) med vidjor eller järntråd med näften
3. Ja eller? inte rätt
4. a 10 eller 15 procent
b 25 procent
c 35 procent (d 45 procent)
5. Ja kan se vid det utan takter

M.10891:47.

o järnträet

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

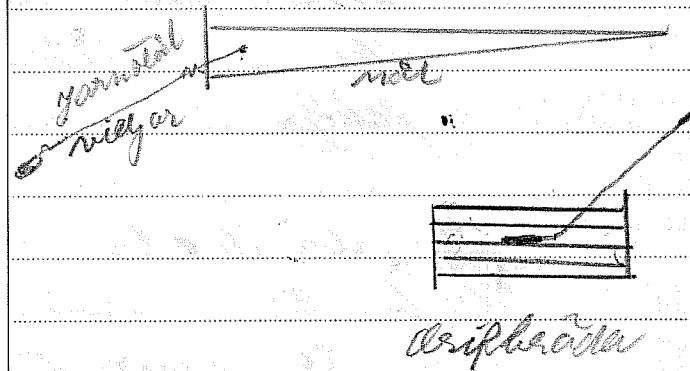
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Man har 80 centimeter järnträet
och gör en ygla i ena änden
och gör en nål af trä och gör
en spetsig och ett hål i änden
till träen stöcker man ner
nålen ner i hålet och upp öfver
refter

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

11 Nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

12 skall det bli kvar borta Tak skall
man skära den men nu är
det sällan vi gör det

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

13 när Taket klippt gamla tunna
kan man täcka i/branda
~~helt~~ halvsolen man kalla
6 laget nu för tiden klipps
likadant med halven (Takskägget)
6 ju det kan förekomma ännu

14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?

14 man rygger med hanger och
även eller med ställade nät
laga ett söndrigt Tak då skaffas
man en klypp med klyngen
i ändan Tar man en viska halva
och skapar ihop med klyngen tillhelt
15 två eller 3 och en klyppare

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M.10891:49.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

17 på läkt över mell
30 centimeter i mellan
19 inte i Kaffrik

Kaffrik

Byggnadsarbetare

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

214

202/205d

Acc. n:r M. 10891:50.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Kinnareds*Socken: *Vidarslöv*Uppteckningsår: *1947*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *S. M. Petersson*Adress: *Odinslands Södra Vidarslöv*Födelseår och födelseort: *1885 Vidarslöv*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Endast halmtak**Bindetak**Nej**a 10 %**b 25 %**c 50 %**d 90 %**Ja så kallad raft*

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Efter bredning av halmen påläggs
raften varefter bindning sker antingen
med stältråd eller vidjor.
Täckraka en bräda $\frac{1}{2}$ m i längd 12 cm bred
med skaft som halmen drifs jämn med
i storändan b. skj

Endast Täckraka som halmen
drivs jämn med

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M.10891:52.

Skor på fötterna
Repar i huggs jämn
i storänden

a. J-mstaka fall

b. klippas lite om ~~det~~ det finns längre strä

c. man fästa in bräda längt taksidan
som halmen läggs mot när det är färdigt
~~läggs brädan bort~~
och klippas med en sax

d. Ja

a. Halmen böjs över ryggningen med raft
på var sida & binds i läkten med vidjor

b. Likadant som nytäckning

3. En ber halmen jämn in lägga på
raften & tar vidjan in driver
halmen & drar åt vidjorna

M. 10891:53.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Nij

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

Läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Nij

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Nij

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

Har varit skicklig på egna hus

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Hemmans ägare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

218

203/208 d

Acc. n:r M. 10891:54

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland (Kronobergs län).*Härad: *Konga Krb*Socken: *Furuby*Uppteckningsår: *1947**sågade ribbor*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Ernst Ekrenfors*Adress: *Västorp Flormanfors*Födelseår och födelseort: *1888 Furuby*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande? *0.1 %*
 - b. för 10 år sedan? *0.2 %*
 - c. för 20 år sedan? *0.5 %*
 - d. för 50 år sedan? *5.0 %*
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Ja, ett enda i ett köskverks hus i Hårestad.

Ja.

nej.

100 % mot löst pålagda halmtak.

Procenttal är beräknat mot alla slags

halm

Ja.

26

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

X 8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

200ej. b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

10891:55.
Isolerade band

På en 60 cm. järntråd gjordes i ena ändan en ögla, den andra spetsiga ändan stacks genom halmen så att den kom under löken och upp igen, tråddes genom öglan, klämades åt över höjpen o fastgjordes.

En refflad bräda cirka 1 mtr. lång, 15 cm. bred med påsett shaft, med vilken halmen under jämnades släta.

En järnnål av en blyertspennas grovlek, 30 cm. lång, med ett öga nära spetsen för järntrådens nedtryckning och upphämtning genom halmen.

Före min tid användes björkvidjor istället för järntråd. I min barndom såldes höjper.

"täckrafter" för hand av långa smäckra björk o tallar med diameter av 3-4 cm. På senare tid användes sågade ribbor 2 x 2,5 cm.

Genom lätta slag med den ovan nämnda brädan mot halmens uppbända, för varje nytt lager (flask), som pålägges, blir takytan jämn.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. Vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?
(Har ej försäkt)

X 15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

10891:56.
Hej.

Ett borrat hål i en vägg fästes en kam med fränder 8-10 st. 2 cm. grova 20 cm. långa, så togs så mycket halm (slagtröskad) som man kunde hålla samman med båda händer, och drogs genom kammen några gånger, lades tillkamman och bands i i knippen om cirka 8-10 kg. vikt. Den kallades för "inpackad halm".

Det ej vad som menas med takskägg.

Ja det rita jag vet på ny ladufärd var år 1914.

Med träaxar, med 2-3 pinnar vardera sidan om ryggen (brangler) med 3-4 meters mellanrum, på dessa pinnar lades sedan stänger. Efter 1910 användes galv. hönsnät, som veks över ryggen och fästes.

X Vanligen 2 på taket och 1-2 hantlangare med halmen

M. 10891:57.

Nej.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

Best på runda stänger. Stågan gång på läkt.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Nej aldrig på denna ort

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Då jag ej är taktäckare till yrket utan lantbr.,
kan jag tyvärr ej ge utförligare upplysningar.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

Under år 1910-1923, varit med några gånger
vid omläggning av tak. inom socknen.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Mitt yrke är lantbrukare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

217

203/207 d

Acc. n:r M. 10891:58.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Konga*Socken: *Hemmestad*Uppteckningsår: *1947*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Carl Johan Johansson*Adress: *Risinge, Njyd.*Födelseår och födelseort: *1870*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*ja endast 2 st. halmtak.
halman bunden med galviniserad järntråd.
endast på hus utan eldstad.
De äro pålagda av slagtröskad råghalm*

2 procent.

10 procent.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på *ortens dialekt*.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.10891:59.
ja

är g' känt

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M.10891:60.

Det behövs ej några putor, den är mjuk,
fotbeklädnad är läderskor.

ingen vass har bevarats här på orten,

Det gamla taket måste rivas bort.
Aldrig någon beskärning, endas takhovsen
eller takskägget beskärres.

Numera lägges aldrig halm på nybyggda
hus.

Beskrivning på bilaga följer.

Det är ej gott att laga. Om rättor hugges
hål på några ställen, är det bäst att sticka
in spår. Det är bara för tillfället, är
taket gammalt är det bäst med ömtäckning.
Det beror på takytans längd. bäst är
med 2 på taket och en tredje för hantlång-
ning med halm, bindrafter och tråd.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Det har jag aldrig sett, men jag har sett att
bindraften är senäckt i ändan och nedskjuten
istället vindskidan, men det behövs ej mycket
bredd vindskidor en tio tum breda och skjuta
bindraften intill, det är bäst.

Skall redogöras här för i bilagan

Nej

jag skall beskriva det hela med detsamma
behövs det något mer förtydligande skall
jag vidare upplysa.

Jag har endast täckt min ladegård som hade
halmduk när jag köpte gården 1900. någon halm-
täckare finns väl på orten.
mitt yrke är lantbruk.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

190

127/212 ab

Acc. n:r M 0891:64.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Småland

Härad:

Konga nr 6

Socken:

Långasjö

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adolf Johansson

Adress:

Pellamåla, Långasjö

Födelseår och födelseort:

1870, Långasjö

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja.
2. Ja
3. Nej
4. a. 15%, b. 20% c. 30%, d. 95%
5. Takkläppar s. k. "täckkraftar" äro numera ofta ersatta av av sågade smala ribbor

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.10891:65.

6. Isolerade band användes

7. Tidigare användes björkvid-jor till bindningen men numera brukas järntråd som trådes med en stor nål. 8. a. En täckskovel, 1 täcknål, 1 sax, b, nej

9. Täckskoveln består av en cirka 75 cm lång och 10 cm bred på undersidan rlefflad bräda försedd med ett 1 meter långt skaft.

10. Täckskoveln användes till att utjämna halmen halmen med, nålen till att tråda järntråden med vid bindningen, saxen till att jämnklippa takskägget med.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?
12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M.10891:66.

11. Nej.

12. a. För att få bort den
finare halmen tog man
halmen i axändan och ska-
dade bort den mindre
b. Vass till tak skördades
på hög sommaren och buntades
i kälvar. 13. a. Det förekommer
även att halm fäcket på det
gamla taket; b. Ja; c. Tak-
skägget jämnklippes; d. Ja.

14. a. För att kvarhålla halmen
påläggas ryggkranar med iborrade
pinnar på vilka stänger
läggas; b. det söndriga ifyller
med halm som fastbindes.

15. 4 personer räknas som fullt
lag, 1 breder ut halmen, 1 binder
1 lagar till vidjor, 1 lagar till
takkäppar

M.10891:67.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-darna till fäste för takkäggar? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

16. Nej. 17. Taket lades på runda stänger som kallas "bjuringa".
18. Nej.

19. Ja, i så fall mot honorar

20. I hemorten vid olika tillfällen

21. Träskomakare, träslöjd, stenarbete, slaktare m. m.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

183

126/208a

Acc. n:r M. 10891:68.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Konga Krb*Socken: *Tingsås*Uppteckningsår: *1747*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Adolf Fransson*Adress: *Mårslöfse Tingsryd*Födelseår och födelseort: *1876. Tingsås*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja halmtak ej vasstak
2. Länadjar galvaniserad tråd efter ägarens önskan
3. ej löst träkonstruktioner men slagtröskad halm
4. för 23 år
5. Ja

M.10891:69.

6. Nej

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

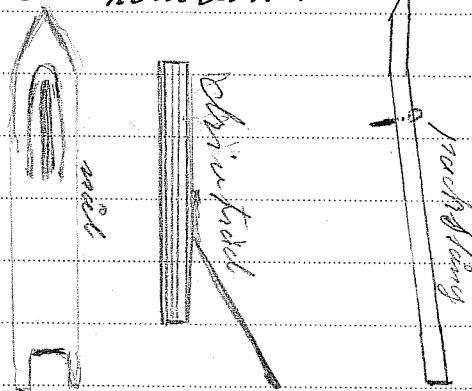
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

7 det bindes cirka 0.50 meter mellan varje utdrag påredjor eller galvaniserad tråd

8 Jag använder drivträd för att få halmen gämn i stubben och en pränsel används för galn träd och en rack stång för att prässa i korn halmen vid bindning och kombinationsstäng för träd klippning

10 drivträd för att få halmen gämn mellan ett korn träd på rack stängen att prässa med infilt bindning

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

11 Nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?

12 Man tager bort om det fins
lös halm säcken som är
kortare än den vanliga längden
innan den lägges på taket

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

13 a Ja efter ägarens önskan

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

b Ja ?

c. Hur behandlas takskägget?

c det klipptes jämnt av efter
uttsprånets längd och linje
rätt efter väggen

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

d Nej

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

14 När ett tak skall ryggas så
a lägger man på båda sidor med
stubbarna utåt tills det blir

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

lagom med det andra pålagda
d medels en färsade packar upp halm

15 Tre böi det att vara

1 Fyll bredda halmen i binda
1 bära upp på taket

M.10891:71.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

16 Jag har sett vid utfäkring
men ej använt denna metod

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17 Ja

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18 Nej

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19 Ja

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

20 inom Jingsö församling

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

21 grundläggare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

204

130/208 cd

Acc. n:r M. 10891:72.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Lusåland

Härad:

Krona Krb

Socken:

(Väredals) Högboke

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

John Johansson

Adress:

Trekanten Linneryd

Födelseår och födelseort:

1894 Högboke

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller ~~vasstak~~?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. ja
2. 1923 Var jag med och lade på det sista taket med Björkvidjor men användes Låcks på halmtak ställd.
3. Slagtröskad råghalm för en maskin liäskad
4. 1: ja, 2: ja, 10: ja, 90: ja
5. ja

215

202/221c

Acc. n:r M. 10891:76.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Småland

Härad:

Varra Möre Klun

Socken:

Ryssby

Uppteckningsår:

1938

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Oskar Festerlund

Adress:

Rockneby

Födelseår och födelseort:

1900. Ryssby socken

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1) Båda delarna.
 2) Numera användes ej vidjor, jag använder stältråd i stället för vidjor och raft, som vi kallar det för.
 3) Ja halmtaken är bortlagda, vass är ju betydligt starkare varför den mest användes men halmtak finns ju kvar ännu men när dom skall laggas om användes vass istället. 4) Ja de gamla lada gårdarna har dom ju ännu vass varför jag anser dom som 100 procent. 5) Nej

Blagovesta

50 x 7 x 2

M. 10891:77a

Flaming from Takhkason

Osaka Bicklund
Rachmoly

Was good because support was
on her left men and rest.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6) nej

7) Jag lägger först ut alla härvarvss i en rad som åtgår till varje blek eller bind som vi säger, sedan sträcker vi en stältråd från ena ändan till den andra och så börjar jag att bre ut och så kommer en man efter och binder fast tråden som är sträckt med finare trådar också om stängerna som taket ligger på: 8) En höcksax och ett klypptrå 9) En bräda 50 cm lång 8 cm bred, 2 cm tjock som teckningen visar, sax visas gärna i en järnaffär

10) Klypptrå användes att knäppa taket jämt med

M.10891:78.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

11) Nej

12) Numera tröskas halmen på tröskverk
som är så breda att den kan lägga rader
längs celiindelen b) Vassen skördas
på vintern när det är is, det som ej
användas på sommaren efter när den är
skördad bör läggas under tak.

13a) Nej b) Ja halmtak men ej vasstak
c) klippas jämt med saxen d) Ja i
brist på annan material.

14) Man breder ut vanlig lös halm på
ryggasen sedan breder man ut ett
hånsnät därpå och binder fast
b. går ej att beskriva.

15) 3 man Basen sjöns, en som binder
och en hantlangare.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Läggas (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16) M. 10891:79.

Nej på den tiden takkäggar eller raft
som vi kallar det, användes ej hål i
vindskedarna, men nu när vi använder
träd måste det göras för att hålla fast
träden i ändarna

17) Taket läggs på stänger.

18) Nej.

19) Ja om jag har förmåga till det.

20) Jag har varit taktäckare i 25 år
och jobbat i 8 socknar.

21) Jag är skogsarbetare på vintern

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper, så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

295 224/207c

Acc. n:r M. 10891: 80.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: Nara Vedbo Jhp

[A] Socken: Marbäck

Uppteckningsår: 48

Uppgifterna lämnade av

Namn: Albert Gustafsson

Adress: Haga Anslut

Födelseår och födelseort: 1881. Haga Marbäck
sn.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Nej. I denna skogrika byggd förevar halmtaken men och men i slutet av 1800 talet, då man lärde sig att tillverka taksticker för täckning av tak på uthusbygggnader. På boningshus har huvudsakligen använts taktagel sedan århundraden tillbaka. På torp och mindre boningshus har använts larvtak.
3. Ej slagtröskad halm har ej använts till tak i denna byggd.

M.10891:81.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på *ortens dialekt*.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

8. jag känner ej till vilka redskap som använts vid läggning av halmtak

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?
12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

13. a. ja det försöker att halmtak lades ut på
det gamla
" b. Takfoten beskärs med lasso
" d. Nej inte nu.

M. 10891:83.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Läggas (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

20 Nej jag har ej arbetat med detta.

21. Lantbrukare. Värdshuset.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

Då jag ej kan besvara en del frågor vill jag berätta vad jag vet om halmtak i denna trakt.

Efter år 1900 har halmtak och tak av vass vari sällsynta i denna trakt, Sådana tak användes på 1800 talet och tidigare av slagtröskad halm, Tak av vass har icke förekommit här vad jag vet.

De halmtak jag sett har varit på gamla fallfärdiga ladugårdar samt på lador å utmarker o dylikt.

Vid ombyggnad av uthus efter år 1900 har inga tak av halm förekommit.

Jag har sjelv i början an 1900 talet vari med om att laga ett halmtak på en lada.

Detta var gjort på så sätt att man i ladans längdriktning först lagt skrädda slanor med cirka 30 cm. avstånd från varandra, sedan lades slagtröskad halm med början vid takfoten, varvid smala stänger lades ovanpå halmen och fastgjordes med vidjor, så ett nytt lager med halm och nya stänger och vidjor, dessa stänger och vidjor blev ej synliga då taket var färdigt,

Nedtill vid takfoten skars denna jämn med kniv.

Se skiss å nästa
sida.

Med Högachtung.
Alf Gustafsson

M. 10891: 85.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

2020-03-03
sid 2

[Handwritten signature]

235

207/222 c

Acc. n:r M1 0891:86.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Det finnes både halm o' vasstak under min förra arbetstid med halm användes snodda björkvejor. vasstak ej förekomme i mitt område. Senare snodda vejor. på grund av att man slag trasket. Slagtrasket halm förbrukas a. näst intill som 100 procentigt b. omkring 15-20 proc. c. omkring 50 proc. d. sparris eller björk som ej vasstak när 5. spetsade trästjärn.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Här benämndes Häftbänder
halmen breddas ut från baksidan vidjare
skäddes ner i halmen under stängen och
opp med bakspröten.
a. en sk. sax en bär och en tröskborstel

Har inget sk.

Jag utför inget arbete nu. så bara
skut nu förlojare. är för mig
obekant.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

Har ingen extra betäcknings-
företag under min arbetstid.
under min tid med handlagg.
nu ligger halmen upp vid tröskning
& vatten skäres ned till under
vintertid på isen och upp-
ställes på i fjärran.

Det gör båda delarna
ja

c
Vade vass i halmen

Äre skäppar vade på var sida på taket
med s. v. hägg

d. den gamla halmen lyfter upp. den
nytt brädes under i vindens fack
4-5 man. en gick före i bräde
ut halmen två efter i salt i vatten.
den fjärde slag taket gent med skott
den femte skott halmen på marken

M.10891:89.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

nej

17. Läggas (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

på raft

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

nej

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Jag har ej mera att besvara

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

inom Hållstens socken

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Byggnadsmästare har varit mitt
yrke

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.